

„Atokvėpis ir provokacija”

Saulėtą balandžio 21d. šeštadienio popietę 7- ASIS ŠIUOLAIKINĖS OPEROS FESTIVALIS „NOA“ padovanojo žiūrovams dar vieną kūrinį. Režisierės ir scenografės Rugilės Barzdžiukaitės, libreto autorės Vaivos Grainytės bei kompozitorės ir muzikos režisierės Linos Lapelytės operos „SAULĖ IR JŪRA“ premjera įvyko 2017m. spalio 1d., Nacionalinėje dailės galerijoje. Festivalio lankytojai galėjo pamatyti operos video įrašą Šiuolaikinio meno centro kino salėje.

Žmogiška, pernelyg žmogiška, kirbėjo galvoje, ekrane pasirodžius maudymosi kostiumėliais vilkintiems ant smėlio tingiai leidžiantiems laiką žmonėms, nutviekstiems saulės šviesos. (Šypsena). Į veiksmo vietą galėjome žvelgti tik iš viršaus, dėl ko pasirodymas įgavo įdomią perspektyvą. Pirmoje scenoje - pagyvenusio moteris tepanti savo vyro nugarą apsauginiu kremu nuo įdegio, nes šis jau „raudonas it vėžys“... Įdainuota šnekamoji kalba ir scenografija suteikė kūriniumi paprasto buitiskumo pojūtį, kuris nukėlė į vasarišką paplūdimį, o žiūrovų veiduose įžiebė lengvas šypsenas. Viskas pateisinta ir įtaigu, gal kiek netikėta mintyse vis dar sklandant klasikinės operos prisiminimams... Šiuolaikinė. Bet ar opera?...Jono Sakalausko išsakyta mintis festivalio organizatorių inicijuotoje diskusijoje „Opera / (ne)opera. Identiteto paieškos“ apie tai, kad opera yra kaip pasirinktas raktas, bandant atrakinti šiuolaikinį kūrinį, neutralizuoja žanrines ribas, kurios vis labiau liejasi.

Tačiau grįžkime į paplūdimį, kur muzika užduoda savo toną. Solo partijas apie keliones prie Egėjo, Viduržemio, Juodosios ir Baltosios jūrų keitė ansamblinis dainavimas bei jiems akomponavę sintezatoriaus garsai. Profesionalumo reikalaujantis dainavimas gulomis, rodos, tapęs iššūkiu kai kuriems atlikėjams, įsiliejo į bendrą tingulio būseną. Intervalinis kartojimas, šuoliai, atsikartojančios ritminės figūros bei natų repeticijos kūrė liūliuojančios bangų mūšos atmosferą, nepailstančią monotoniją, o glisandinis žaidimas elektronika įnešė grėsmės bei nežinomybės motyvą. Ne klasikinis dainavimas dar labiau priartino bei įtraukė į ramaus tekėjimo, tingių atostogų, susitaikymo, lengvumo be operai taip būdingo manieringumo atmosferą.

Ratu sugulę vaikai ir suaugusieji atspindėjo įvairių socialinių grupių, profesijų žmones, kurių įdainuotus pokalbius bei pamąstymus ir girdėjo operos „Saulė ir jūra“ klausytojai. Pastovus temų balansavimas nuo buitiskumo, asmeninių istorijų, nusiskundimų ar akimirkos pašnekesio iki globalių ekologinių, egzistencinių svarstymų neleido kūriniumi tapti itin rimtu ar dramatišku, dėl ko bendraautorių išartikuliuotos problemos kybojo saulėtoje pasyvaus poilsio būsenoje. Plati temų įvairovė, pasirinktas scenografinis sprendimas, fragmentiškumas kūrė paradoksalią „apie viską ir apie nieką“ jauseną gerąja prasme.

Klimato kaita, nykstantys gyvūnai, žmogaus laikinumas, psichologinės problemos, dėl visuomenėje priimtinių normų verčiančios slėpti „blogas“ emocijas („...nors variklis perdegė turi šypsotis...“), vartotojiškas gyvenimo būdas ir blusos bei šampano kamštis duriantis į šonkaulius

baltajame paplūdimyje. Platus spektras aktualių žemės gyventojui temų ir apie tai pasyviai samprotaujantys personažai. Aktyviai veikti pasiryžę tik vaikai, išnykusias pasaulio daleles susigražinsią 3D spausdintuvu.

Minimalistinė scenografijos estetika, lėtumas. Muzikinei minčiai pasibaigus nekito nei rankšluosčių spalvos, nei maudymosi kostiumėliai. Vis dėl to keli personažai prisijungė poilsiui įsibėgėjęs, įnešdami šviežio vėjo gūšį į iškaitusią poilsiavietę. Įvairiaspalvės detalės kvietė prisiminti į paplūdimio krepšį dedamą atributiką: termosai, šachmatai, guminės šlepetės, maisto dėžutės, vandens buteliai bei keletas knygų, iš kurių viena „Apie mitybą“, matyt, nurodanti į dar vieną aktualiją. Tematinis vientisumas detalėse, realistiškas vasaros pajūrio atvaizdavimas, perpintas leopardinio kailiuko rašto patiesalu bei egiptietišku motyvų skraiste, taip paryškinant asmenybių įvairovę.

Muzikaliai bei tematiškai ratui apsisukus performansą į pabaigą atvedė jį pradėjusi pagyvenusi ponia, po beveik valandą trukusios saulėkaitos šįsyk paprašiusi vyro ją ištepti kremu, kad būtų apsaugota nuo iš viršaus į ją žvelgiančios saulės ir žiūrovų akių.

Recenziją parengė Skaistė Rupšlaukytė